

Monien mahdollisuuksien ammattillinen koulutus

Unelmista totta - monta reittiä aikuisopiskelijaksi

**Oma ura löytyi
kokeilemalla
S. 7**

**Mahdollisuus
uuden oppimiselle
S. 8**

**Vanhalla uralla
takki tyhjänä
S. 9**

**Postinjakajasta
nuohoojaksi
oppisopimuksella
S. 10**

Sisällysluettelo

Monta reittiä aikuisopiskelijaksi	3
Ammatillisen koulutuksen periaatteet	3
Perus-, ammatti- vai erikoisammattitutkinto? . . .	3
Lyhytkurssit, passit ja sertifikaatit	4
Miten voi opiskella: erilaiset koulutusmuodot . .	5
Työvoimakoulutus	5
Omaehtoinen opiskelu.	6
Työelämässä tapahtuva oppiminen	6
Opiskeluajan toimeentulo	11
Millaista on opiskelu aikuisena?	13
Ohjausta, tukea ja urasuunnittelua.	13
Missä voi opiskella?	14
Ammatillisen koulutuksen minisanasto.	15

Monta reittiä aikuisopiskelijaksi

Ammatillinen koulutus tarjoaa sinulle monia mahdollisuuksia iästäsi ja taustastasi riippumatta. Olet saattanut olla jo pitkään työelämässä, mutta ammatillinen koulutus ja tutkinto puuttuvat. Saatat kartoittaa opiskeluvaihtoehtoja työttömyyden tai työttömyysuhan vuoksi. Ehkä haluat opiskella kehittääksesi ammattitaitoasi tai edetäksesi uralla. Ammatillisen tutkinnon tai sen osan suorittaminen on monelle myös realistinen vaihtoehto siirtyä kokonaan uudelle alalle.

Ammatillisessa koulutuksessa järjestettävät tutkinnot on määritelty tutkintorakenteessa. Opetushallitus päättää jokaiselle tutkinnolle tutkinnon perusteet, joissa kuvataan tutkinnossa vaadittava osaaminen ja sen arviointi. Tutkintotavoitteinen opiskelu avaa mahdollisuuden myös jatko-opintoihin.

Suomessa on noin 160 erilaista ammatillista tutkintoa, joista monet sisältävät useita erilaisia suuntautumsvaihtoehtoja tai osaamisaloja. Myös yksittäisen tutkinnon osan suorittaminen ja eri tutkintojen osien yhdistely on mahdollista.

Ammatillisen koulutuksen periaatteet:

- **Osaamisperusteisuus**
Opiskelija voi hankkia osaamisensa monella eri tavalla. Koulutuksen aikana tunnustetaan, mitä osaamista opiskelija on hankkinut jo aiemmin, selvitetään opiskelijan tarvitsema osaaminen ja hankitaan se.
- **Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys**
Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon opiskelijan tarvitsema osaaminen, oppimisvalmiudet, elämäntilanne ja urasuunnitelmat. Yksilölliset opintopolut tarkoittavat sitä, että opintojen sisältö ja kesto voi vaihdella eri opiskelijoilla.
- **Työelämälähtöisyys**
Koulutusta suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työelämän kanssa. Ammatillisen koulutuksen tarjontaa, palveluja ja toimintamuotoja kehitetään yhdessä työelämän tarpeisiin. Työpaikalla järjestettävä koulutus lisää koulutuksen työelämälähtöisyyttä.

Perus-, ammatti- vai erikoisammattitutkinto?

Ammatillinen perustutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin. Ammattitutkinnossa osoitetaan työ-

elämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin. Erikoisammattitutkinnossa puolestaan osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista.

Ammatillisten tutkintojen laajuus lasketaan osaamispisteissä. Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä (osp), ammattitutkintojen laajuudet ovat pääosin 150 osp ja erikoisammattitutkintojen pääosin 180 osp.

Ammatilliset tutkinnot ovat vahvasti työelämälähtöisiä. Ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen edellyttää työ- tai harjoittelupaikkaa, jossa tutkinto suoritetaan näyttöinä aidoissa työtehtävissä.

Lyhytkurssit, passit ja sertifikaatit

Ammatillisissa oppilaitoksissa on mahdollista suorittaa tutkinto- tai osatutkintotavoitteisten koulutusten lisäksi myös useiden eri alojen osaamiseen liittyviä lyhytkoulutuksia, passeja ja kortteja. Kortit tai sertifikaatit ovat lakisääteisiä tietyissä ammateissa. Ohessa esimerkkejä ammatillisissa oppilaitoksissa tarjolla olevista lyhytkoulutuksista:

- Ensiapu ja hätäensiapu
- Hygieniapassi ja anniskelupassi
- Kuljettajien ammattipätevyys, Kuljettajien ammattipätevyys jatkokoulutus
- Järjestyksenvalvojan peruskurssi, Järjestyksenvalvojan kertauskoulutus
- TUKES sähköturvallisuustutkinto
- Tulityökortti
- Työturvallisuuskortti

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä (osp), ammattitutkintojen laajuudet ovat pääosin 150 osp ja erikoisammattitutkintojen pääosin 180 osp.

Miten voi opiskella: erilaiset koulutusmuodot

Ammatillisissa oppilaitoksissa on tarjolla laaja valikoima sisällöltään, kestoltaan ja toteutukseltaan erilaisia koulutuksia. Koulutusvaihtoehtoihin vaikuttaa esimerkiksi se, oletko työssä vai työtön. Vaihtoehtoista kannattaa hakea tietoa ja hyödyntää omaan tilanteeseen parhaiten soveltuvat mahdollisuudet. Sinun kannattaa pohtia erityisesti opintojen kestoa, mahdollisuuttasi opiskella päätoimisesti, tavoittelemasi alan työaikakäytäntöjä ja koulutuksen aikaista toimeentuloa.

Aikuisopiskelussa työelämä ja opiskelu linkittyvät vahvasti toisiinsa. Ammatillisessa koulutuksessa kartoitetaan aiempi koulutuksen, työn ja harrastustoiminnan kautta saavutettu osaaminen ja keskitytään hankimaan puuttuvaa osaamista. Opiskelun alussa asetetaan tavoitteet osaamisen kehittymiselle ja laaditaan **henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)**. Opintopolut, koulutukseen käytettävä aika ja opintojen sisällöt saattavat vaihdella paljonkin.

Työvoimakoulutus

Ammatillinen työvoimakoulutus on suunnattu **työttömille tai työttömyysuhan alaisille henkilöille**, jotka ovat suorittaneet

oppivelvollisuuden. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen haetaan TE-toimiston nettisivujen kautta ja opiskelijavalinnan tekevät TE-toimistot yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Työvoimakoulutuksia järjestetään sekä **ammatillisina täydennyskoulutuksina että tutkinto- tai osatutkintotavoitteisina koulutuksina**. Myös ammatillisessa täydennyskoulutuksessa suoritettavat opinnot ovat tunnistettavissa osaksi tutkintokoulutusta, mikäli päätät myöhemmin suorittaa tutkinnon tai osatutkinnon.

Yrittäjyyttä harkitsevalle tai yrittäjäksi aikovalle järjestetään **uravalmennusta yrittäjyyteen ja yrittäjäkoulutusta**. Yritystoiminnan aloittamisen voi joustavasti yhdistää yrittäjäkoulutukseen.

Työvoimakoulutus voi olla **suoraan rekrytoivaa koulutusta**, joka toteutetaan kokonaan TE-toimiston, työnantajan ja oppilaitoksen yhteistyönä. Tavoitteena on, että opiskelijat työllistyvät koulutuksen jälkeen koulutettavaan työpaikkaan. Rekrytoivassa koulutuksessa suoritetaan työtehtäviin soveltuva ammatillinen tutkinto tai osatutkinto. Työvoimakoulutuksena voidaan järjestää myös henkilöstökoulutusta, jolla syvennetään tai täydennetään yrityksen henkilöstön osaamista.

Maahanmuuttajille on tarjolla kaikille avoina olevien ammatillisten koulutusten lisäksi maahanmuuttajille räätälöityä ammatillista koulutusta, jonka aikana voi suorittaa ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osia. Opiskelu on käytännönläheistä ja sisältää usein ylimääräisiä kieliopintoja, kuten ammattialan sanaston harjoittelua sekä harjoittelujaksoja työelämässä.

Omaehtoinen opiskelu

Omaehtoinen koulutus on tarkoitettu **kaikille, jotka haluavat ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan sekä suorittaa tutkinnon**. Omaehtoinen opiskelu voi olla **päätoimista tai sivutoimista**. Päätoimisina pidetään opintoja, joiden tavoitteena on ammatillinen perustutkinto tai tutkinnon osa ja opintojen laajuus on keskimäärin vähintään 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohden tai 25 tuntia viikossa. Opinnot voivat olla myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista lisä- ja täydennyskoulutusta. Omaehtoisen koulutuksen opiskelijavalinnat tekee oppilaitos.

Työelämässä tapahtuva oppiminen

Työelämässä järjestettävä tutkintokoulutus ja oppiminen voivat perustua joko **oppisopimukseen tai koulutussopimukseen**. Opiskelija voi opintojensa aikana siirtyä oman opintopolkunsa mukaisesti työpaikalla järjestettävän koulutuksen muodosta toiseen: oppisopimuksesta koulutussopimukselle ja päinvastoin.

Koulutussopimuksessa sovitaan työpaikalla käytännön työtehtävissä tapahtuvasta

oppimisesta eli osaamisen hankkimisesta. Koulutussopimus tehdään yleensä tutkinnon osa kerrallaan. Koulutussopimus ei ole työsuhde eikä opiskelijalle makseta palkkaa. Myöskään työnantajalle ei makseta korvausta koulutussopimuksen perusteella.

Oppisopimus on aina määräaikainen, palkallinen työsuhde, johon pätevät normaalit työsuhteen oikeudet ja velvollisuudet. Oppisopimuskoulutus on tarkoitettu työssä oleville henkilöille sekä päätoimisille yrittäjille. Oppimisesta suurin osa tapahtuu työpaikalla työtä tehden. **Työpaikalla opiskelijaa tukee, ohjaa ja arvioi työnantajan valitsema työpaikkaohjaaja. Yrittäjän oppisopimuksessa ohjaajana toimii kokenut yrittäjä, mentori.** Oppilaitoksessa järjestettävällä koulutuksella täydennetään työssä tapahtuvaa oppimista.

Ammatillisia tutkintoja voidaan myös **opinnollistaa**. Opinnollistaminen tarkoittaa esimerkiksi työpajalla tai muussa työvaltaisessa ympäristössä hankittavan osaamisen tunnistamista, vertaamista tutkinnon perusteisiin ja dokumentoimista. Työpajalla hankittu osaaminen tunnistetaan opinnollistamisen avulla ja dokumentoidaan. Hankittu osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa oppilaitoksessa. Näin saadaan pajalla syntynyt osaaminen viralliseksi tutkinnon osaksi. Opinnollistaminen koskee ainoastaan perustutkintoja tai niiden osia. Opinnollistettuun tutkintoon tai sen osaan ei sisällytetä lainkaan tutkintokoulutusta.

Oma ura löytyi kokeilemalla

TEKSTI: RIITTA JUSSILA

Elina Jaakola menee aamuisin koululle mielellään, sormet syyhyten tekemisen ilosta.

-On mahtava fiilis, kun olen löytänyt oman alani, kone- ja tuotantotekniikkaa opiskeleva Jaakola iloitsee.

Vuosi sitten tilanne oli erilainen. Vanhempainvapaalla oleva 27-vuotias Jaakola mietti kuumeisesti, mitä tekisi tulevaisuudessa. Hän on koulutukseltaan kokki, mutta catering-ala ei enää kiinnostanut. Aika lapsen kanssa kotona antoi mahdollisuuden pohtia paikkaa työelämässä. Kunnan nuorisoneuvojan ja TE-toimiston ammatinvalintapsykologin kanssa käytyt keskustelut kirkastivat pikkuhiljaa kiinnostuksen kohteita.

Metallialaan tutustuminen

Jaakola osallistui TAKKissa Uramahdollisuuksia nuorille -koulutukseen. Siinä pääsi tutustumaan 1-3 eri alaan oman kiinnostuksen mukaan. Tavoitteena oli löytää jatkopolku ammattiin ja työelämään.

- Ajatus metallialasta syntyi jo nuorisoneuvojan ja ammatinvalintapsykologin kanssa. Kun koneistushallissa vedin haalarit päälle ja tartuin sorviin, tiesin, että tämä on minun juttuni.

Jaakola ehti tutustua vain metallialaan, kun hän siirtyi jo opiskelemaan kone- ja tuotantotekniikan perustutkintoa. Jaakola kiittelee Uramahdollisuuksia nuorille -koulutusta: Se oli toteutettu käytännönläheisesti. Heti pääsi tekemään ja kokeilemaan työmenetelmiä.

Orientaatiojaksolla jokainen tutki vahvuuksiaan ja heikkouksiaan, joiden tiedostaminen auttaa ammatinvalinnassa.

Myös poissulkeminen auttaa eteenpäin

- Oli rohkaisevaa kuulla kouluttajalta, että koulutus on onnistunut, vaikka omaa alaa ei kurssin aikana löydy. Kun tietää, mikä ei itselle sovi, voi huomion kiinnittää muihin vaihtoehtoihin.

Jaakolan mukaan koulutukseen kannattaa osallistua, jos yhtään tuntuu siltä, että kaipaa apua. Oma taustaa ei kannata mieltiä, vaan mennä rohkeasti mieli avoinna mukaan.

Elina Jaakola viihtyy sorvin ääressä. >>

**”
On mahtava
fiilis, kun olen
löytänyt oman
alani.**

Mahdollisuus uuden oppimiselle

Olen Tatu, 26-vuotias mänttäläinen. Valmistuin vuonna 2014 merkonomiksi, jonka jälkeen tein asiakaspalveluita ruokakaupassa ja elokuvateatterissa. Vuonna 2016 suoritin yhdeksän kuukauden asepalveluksen, jonka jälkeen hain jälleen asiakaspalvelualan töitä, mutta päädyin tekemään keikkahommia ravintola-alalle. Kun paikalliseen pubiin haettiin apputyöntekijää monipuolisella työnkuvalla, tartuin tähän mahdollisuuteen mielelläni. Työnkuvaani kuului blokkaaminen, eli astioiden keruuta pöydistä, lipunmyynti sekä pikaruokan valmistamista. Tämän tyylinen työ on minulle ennestäänkin tuttua, joten paluu tuttuihin töihin sujui hyvin.

2020 rajoitusten iskettyä päälle koko maassa, olin taas uuden edessä ja uuden alan opiskelu alkoi vaikeammaksi hyvältä ajatukselta. Mieleeni tuli opiskella jo ennalta tuttua ravintola-alaa. Aloitin tarjoilijan opinnot SASKYn Mäntän seudun koulutuskeskuksessa syksyllä 2020. Opinnot suoritetaan tiimioppimisella, joka tarkoittaa opiskelua käytännön kautta. Koulussa on opiskelijaravintola, jonne tulee asiakkaita koulun ulkopuolelta. Näin pääsemme harjoittelemaan oppimaamme käytännössä sekä saamaan kokemusta ja pysytymme parantamaan omaa työskentelyä. Alun perin suunnittelin valmistuttuani tähtääväni baarityöskentelyyn, mutta opintojen edetessä mieleni on muuttunut ja ruokaravintolassa työskentely voisikin olla minun oma juttuni. Tarjoilijan työssä korostuu asiakaspalveluosaaminen, joka onkin yksi vahvuuksistani. Aiemmin suorittamani merkonomin tutkinto vahvisti jo aikanaan osaamistani asiakaspalvelussa.

Pelkät merkonomin työt eivät olleet itselleni tarpeeksi mielekkäitä, vaan kaipasin jotain enemmän, sekä halusin oppia lisää. Suosittelen muillekin antamaan mahdollisuuden uuden oppimiselle ja vaikka kokonaan uudelle alalle!

”**Pääsemme harjoittelemaan oppimaamme käytännössä.**

Vanhalla uralla takki tyhjänä

Nelikymppinen pirteä **Terhi** on toiminut erilaisissa kaupanalan asiakaspalvelutehtävissä 20 vuotta. Hänellä on pitkään ollut haaveena valmistua klinikkaeläinhoitajaksi.

“Kahdenkymmenen työssäolovuoden jälkeen tuli tunne, että takki on tyhjä eli toiveita kehittää sillä uralla itseään ei enää ollut”.

Terhi hakeutui ensin opiskelemaan maatalousalan perustutkintoa, jotta saisi edellytykset hakeutua suorittamaan eläintenhoitajan ammattitutkintoa. Hän löysi työpaikkailmoituksen, missä haettiin eläinklinikalle 5 kk määräaikaiseen työsuhteeseen asiakaspalvelutehtäviin henkilöä. Terhi kertoi haastattelussa, että tarkoituksenaan on hakea klinikkaeläinhoitajakoulutukseen AhlmanEduun. Työpaikka halusi varmistaa pidemmän työsuhteen ja he tarjosivat hänelle oppisopimuspaikkaa. Näin aktiivisuus palkittiin ja oppisopimuspaikka avautui.

Säännöllisten tulojen jälkeen opiskelijan rahatilanne haastaa ja siksi korostuukin tiedon helppo saatavuus. Ennen opintoja tuli vastaan uutta termistöä, joista ei aiemmin tiennyt mitä tarkoittaa esim. monimuoto-opinnot. Aikuiskoulutustukiasioissa oli paljon myös itsenäistä tiedonhankintaa, lukemista ja selvittämistä.

Terhi oli valinnut AhlmanEdun opiskelupaikaksi sen hyvän sijainnin takia. Monet hänen tuttavansa ja sukulaisensa ovat myös opiskelleet AhlmanEdussa. Soitto opinto-ohjaajalle varmisti vielä omia ajatuksia. Perustutkintoon haun ja tutkinnon suorittamisen kokemukset auttoivat jo paljon ammattitutkintoon hakeutumisessa. Kaikki sujui jo paljon helpommin.

Aktiivisuus palkittiin ja oppisopimuspaikka avautui.

**Teron
ahaa-elämys;
tätähän se
voisi olla!**

Postinjakajasta nuohoojaksi oppisopimuksella

TEKSTI: JOHANNA SIURO/TREDU

44-vuotias **Tero Autero** muistelee elämäänsä taaksepäin lähimenneisyyteen ja kertoo omakoh-
taisen tarinan, jossa kulttuuripuolen moniosaaja
ja postinjakaja päättää lähteä uudelle urapolulle.

Tero viihtyi elämässään, musiikkiharrastus oli
lähellä sydäntä; bändi Yhteiskunnan mutantit
keikkaili ja hän piti työstään postinjakajana, jos-
sa sai hyötyliikuntaa ja tavata ihmisiä. Perheen
kesken oli kuitenkin noussut useasti esille tarve
kouluttautua ammattiin ja päästä mahdollisesti
selkeämmälle urapolulle. Tero oli vaimonsa kans-
sa samaa mieltä, että ammattiin opiskelu to-
dennäköisesti loisi perheelle vakaamman pohjan
tulevaisuudessa, mutta erityistä mielenkiinnon
kohdetta ei vielä ollut löytynyt. Toisaalta mieli-
kuva siitä, että jos antaa aikaa ajatuksille, niin
mielenkiintoinen ammatti varmasti löytyisi.

Maaseudulla ajellessaan Tero kohtasi nuohous-
palveluja mainostavan julisteen ja sai ahaa-
-elämyksen; tätähän se voisi olla! Nuohooja
tarvitaan aina ja tässä saisi myös olla ihmisten
kanssa tekemisissä, mutta myös tehdä asioita
käsillään. Kotimatkan aikana hän kuitenkin pe-
rusteli itselleen, miksi se ei voisi onnistua ja
luopui jo ajatuksesta. Kotiin palattuaan vaimo

kertoi keksineensä hyvän ammatin: "Nuohooja!".
Nyt sitä vaihtoehtoa ei todellakaan voinut enää
ohittaa.

Tero Autero lähestyi Tampereen seudun am-
matillista oppilaitosta (TREDU) kesällä 2020 ja
kysyi askelmerkeistä eteenpäin. Sekä Tero että
TREDUN edustaja puhuivat alusta asti samaa kiel-
tä, että hänen kohdallaan oppisopimus pohjainen
koulutus olisi se järkevin vaihtoehto. TREDUSTA
tuli ohjeet etsiä alan yrityksistä paikkaa ja syk-
sillä 2020 Tero aloitti työskentelyn Näsijärven
Nuohous Oy:ssä Harri Kangasmäen opastuksella.
TREDUN kanssa solmittiin oppisopimus. Tammi-
kuussa 2022 Tero on suorittanut talotekniikan
ammattitutkinnon.

Onnistunut yhteistyö takasi Terolle uuden ura-
polun ja Näsijärven Nuohous Oy:lle osaavan
tekijän. Harri Kangasmäki kommentoi kuitenkin
yhteistyöhön liittyen, että olisi mielellään ollut
enemmän oppilaitoksen kanssa tekemisissä ja
nähty esimerkiksi opettajan työpaikalla vie-
railemassa pariin otteeseen. Tähän haasteeseen
myös Pirkanmaan oppilaitosten yhteishanke
Tyrsky – Työelämän rajapinta koulutuksen kehit-
tämisen ytimessä, on tarttumassa.

Opiskeluajan toimeentulo

Aikuinen opiskelija joutuu pohtimaan opiskelun aikaista toimeentuloaan monesta eri näkökulmasta. Aikuisille löytyy useita tukimuotoja opintojen luonteesta ja omasta tilanteesta riippuen.

Ammatillinen aikuiskoulutus on useimmiten maksutonta tai sisältää vaihtelevan suuruisen opiskelijamaksun. Maksuun vaikuttaa se, onko opiskelu omaehtoista, työvoimakoulutusta tai oppisopimuskoulutusta. Aikuisopiskelijan opintososiaaliset etuudet riippuvat mm. siitä, onko hän koulutukseen hakeutuessa töissä vai työtön sekä opiskelun päätoimisuudesta.

Työvoimakoulutuksessa opiskelija saa pääosin samaa etuutta kuin työttömänä ollessaan eikä opiskelijalta peritä maksuja opiskelusta. Työvoimakoulutuksen taloudellisista etuuksista saa tietoa TE-toimistoista, oman kotikunnan työllisyyspalveluista (työllisyyden kuntakokeilu), Kelan toimistoista ja työttömyyskassoista.

Omaehtoinen opiskelu ammatti- tai erikoisammattitutkintokoulutuksessa voi olla maksullista, sillä koulutuksen järjestäjällä on lupa periä opiskelijalta kohtuullinen opiskelijamaksu. **Päätoimisessa** omaehtoisessa koulutuksessa opiskeleva voi hakea opintoihinsa opintotukea Kelalta tai aikuis-koulutustukea Työllisyysrahastosta. Koko-aikatyössä olevalla työntekijällä on mahdol-

lisuus hakeutua vuorotteluvapaalle. Tältä ajalta hän voi saada tietyin ehdoin vuorottelukorvausta.

Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella on hyvä väylä parantaa ammattitaitoa tai työllistyä. Omaehtoisessa koulutuksessa TE-toimisto ei hanki koulutusta eikä valitse opiskelijoita koulutukseen kuten työvoimakoulutuksessa. Ennen koulutusta TE-toimisto kuitenkin arvioi, parantaako koulutus henkilön ammattitaitoa ja mahdollisuuksia työmarkkinoilla ja täytyvätkö muut edellytykset omaehtoisen opiskelun tukemiselle (mm. opiskelun päätoimisuus). Mikäli harkitset opiskelua työttömyysetuudella, kannattaa sinun ottaa yhteyttä TE-toimistoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Jos olet työllisyyden kuntakokeilun asiakas, kotikuntasi työllisyyspalvelut tekevät ratkaisun omaehtoisten opintojesi tukemisesta työttömyysetuudella.

Lyhytkestoinen opiskelu työttömyysetuudella Työttömän työnhakijan on mahdollista opiskella lyhytkestoisia eli enintään kuuden kuukauden opintoja työttömyysetuudella. Työttömyysetuudella voi opiskella puoli vuotta, jos on vähintään 25-vuotias ja opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Opintojen tulee edistää työllistymistä. Mikäli haluaa jatkaa aiemmin keskeytyneitä opintoja loppuun, opintojen keskeyttämisestä on oltava

vähintään vuosi. Myös lyhytkestoinen opiskelu ilmoitetaan omaan TE-toimistoon tai kotikunnan työllisyyspalveluihin (kuntakoikeilun asiakas).

Sivutoiminen opiskelu työttömyysetuudella on opiskelua, joka ei estä hakemasta ja tekemästä kokoaikatyötä. Keskeistä sivutoimisuudelle ei ole opintojen sisältö, vaan niiden vaatima työmäärä. Henkilön täytyy olla valmis hakemaan ja vastaanottamaan kokoaikatyötä sivutoimisten opintojen ajan. TE-toimisto arvioi opintojen pää- tai sivutoimisuuden ja antaa arviostaan työvoimapolitiittisen lausunnon.

Oppisopimuskoulutuksessa oleva opiskelija saa koulutusajalta työnantajan kanssa sovittua, työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Oppilaitoksessa pidettävien koulutuspäivien osalta työnantaja voi päättää,

maksaako hän palkkaa. Mikäli työnantaja ei maksa palkkaa oppilaitoksessa pidettävien lähiopetuspäivien ajalta, opiskelija on oikeutettu taloudellisiin etuuksiin (mm. päiväraha ja perheavustus).

Ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu työikäisille, joita sairauden tai muun terveydellisen syyn takia uhkaa lähivuosina työkyvyttömyys tai heikentynyt työ-, opiskelu- ja ansiokyky. Kuntoutus voi auttaa sopivan ammattialan valinnassa, työllistymisessä, pysymään työelämässä tai palaamaan siinä sairaudesta huolimatta. Ammatillista kuntoutusta voi saada Kelasta, mikäli on työtön, opiskelija tai ollut työelämässä vasta vähän aikaa. Työelämässä olevan ja pidempään työskennelleen ammatillisesta kuntoutuksesta vastaa työeläkelaitos. Myös yrittäjällä on mahdollisuus hakeutua ammatilliseen kuntoutukseen.

Lisätietoja opintoetuuksista:

Opintotuki - kela.fi

Työllisyysrahasto - Aikuisopiskelijan etuudet (tyollisyysrahasto.fi)

Työvoimakoulutus - TE-Palvelut

Millaista on opiskelu aikuisena?

Työelämän muutokset edellyttävät jatkuvaa oppimista ja taitojen päivittämistä. Oppimisen perusta ammatillisessa koulutuksessa ovat opiskelijan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemus. Opiskelijalla on aktiivinen rooli oppimisprosessin suunnittelussa, opintojen etenemisessä ja osaamisen arvioinnissa. Myös vertaisoppiminen on tärkeää: työskentely erilaisissa ryhmissä edistää oppimista ja verkostoitumista.

Koulutus on monimuoto-opiskelua, jossa yhdistyvät lähiopetus, oppimistehtävät, verkko-oppiminen ja työelämässä oppiminen. Opinnot ovat hyvä tapa hankkia digitaitoja tai kehittää niitä. Työssäoppimisessa puolestaan osa tutkinnon ammattitaitovaatimuksista opitaan työpaikalla, lähiopetuksessa opittua soveltaen. Myös tutkinnon perusteiden mukainen ammattitaito ja osaaminen osoitetaan näyttöinä aidoissa työtehtävissä.

Tavoitteet työelämässä oppimiselle määritellään yhdessä opiskelijan, työpaikan edustajan ja kouluttajan kanssa. Työpaikalta valittava työpaikkaohjaaja ohjaa oppimista ja arvioi osaamista yhdessä koulutuksenjärjestäjän kanssa.

Ohjausta, tukea ja urasuunnittelua
Jokaisella ammatillisen koulutuksen opiske-

lijalla on **oikeus saada tarvitsemaansa tukea ja ohjausta opintoihinsa.** Opiskelussa voivat aiheuttaa haasteita monet tekijät, esimerkiksi keskittymisen, tarkkaavaisuuden tai matemaattisten taitojen vaikeudet, lukihäiriö tai vaikka opiskelutaitojen puuttuminen. Mahdolliset aiemmat haasteet oppimisessa kannattaa ottaa rohkeasti puheeksi heti opintojen alussa.

Ammatillisen koulutuksen lähtökohtana on kyetä vastaamaan erilaisten opiskelijoiden yksilöllisiin osaamistarpeisiin ja oppilaitoksissa on tarjolla tukea ja ohjausta sitä tarvitseville. Esimerkiksi lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus huomioidaan sekä tutkintokoulutuksessa että näyttöjen suunnittelussa. Maahanmuuttajille on tarjolla opintoja tukevaa kielikoulutusta. Lisäksi opiskelijalla on oikeus **erityiseen tukeen, mikäli hän tarvitsee oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn** takia pitkäaikaista tai säännöllistä tukea opintojen suorittamiseen.

Oppilaitoksissa on tarjolla **ohjausta ja apua urasuunnitteluun.** Opiskelijalle laaditaan urasuunnitelma osana henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS). Urasuunnitelmassa suunnitellaan toimenpiteet, joilla edistetään opiskelijan työllistymistä tai jatko-opintoihin sijoittumista välittömästi tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen jälkeen.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneella on mahdollisuus pyrkiä korkeakouluihin. Yleisellä jatko-opintokelpoisuudella tarkoitetaan sitä, että opiskelija saa valmiudet haakeutua ylemmälle koulutusasteelle opiskelemaan muutakin kuin oman alansa opintoja. Yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin (AMK) voi saada, jos henkilöllä on ammatillinen perustutkinto. Saman alan AMK-opintoihin saa kelpoisuuden, jos henkilöllä on alan ammattitutkinto. Myös yliopisto-opinnot ovat avoimma ammatillisen perustutkinnon suorittaneille.

Missä voi opiskella?

Pirkanmaalla toimii useita ammatillisia oppilaitoksia, joissa alkaa aikuisille soveltuvia koulutuksia ympäri vuoden. Aikuiskoulutuksesta kiinnostunut saa tietoa oppilaitosten opinto-ohjaajilta ja oppilaitosten verkkosivuilta sekä TE-toimistosta tai asioimalla TE-palvelujen verkkosivuilla. Oppilaitokset ja TE-toimistot järjestävät myös runsaasti info-tyyppisiä tilaisuuksia ja webinaareja, joihin on helppo osallistua ja saada tietoa erilaisista vaihtoehdoista.

Tartu mahdollisuuteen ja opiskele uusia taitoja tai kokonaan uusi ammatti aikuisena! Lisätietoja saat TYRSKY-oppilaitosten yhteiseltä sivustolta **www.tyoelamanrajapinta.fi** tai **ottamalla yhteyttä suoraan oppilaitoksiin:**

AhlmanEdu

www.ahlmanedu.fi
hakijapalvelut@ahlman.fi
puh. 010 3382244

SASKY koulutuskuntayhtymä

www.sasky.fi
hakijapalvelu@sasky.fi
puh. 040 590 0709

Tampereen Aikuiskoulutuskeskus TAKK

www.takk.fi
opintoneuvonta@takk.fi
puh. 044 7906 400

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu

www.tredu.fi
TreduNavi hakupalvelu
tredu.haku@tampere.fi
puh. 040 1705 649

Valkeakosken ammattiopisto VAAO

www.vaa0.fi

Varalan Urheiluopisto

www.varala.fi
hakijapalvelut@varala.fi
puh. 044 3459 941

Ammatilliset erityisoppilaitokset:

Aitoon koulutuskeskus

www.aikk.fi
toimisto@aikk.fi
puh. 03 4664 6007

Ammattiopisto Luovi Tampere

www.luovi.fi
Luovin haku- ja neuvontapalvelu
info@luovi.fi
puh. 040 319 3000

Kiipulan ammattiopisto

www.kiipula.fi
hakuneuvonta@kiipula.fi
puh. 040 905 1883

Ammatillisen koulutuksen minisanasto

Ammatillisia tutkintoja ovat ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto.

perustutkinto = tutkinto, jossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikois-tuneempi osaaminen vähintään yhdellä osa-alueella

ammattitutkinto = tutkinto, jossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin

erikoisammattitutkinto = tutkinto, jossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista

erityinen tuki = tuki ja erityiset opetus- ja opiskelujärjestelyt, jota annetaan opiskelijalle silloin, kun hän tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä oppimisen ja opiskelun tukea oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi

henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) = henkilökohtainen suunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot

henkilökohtaistaminen = toiminta, jossa tunnistetaan ja tunnustetaan opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen sekä suunnitellaan osaamisen hankkiminen ja osoittaminen sekä tarvittavat ohjaus- ja tukitoimet

koulutuksen järjestäjä = taho, jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan

koulutussopimus = koulutuksen järjestäjän ja koulutussopimustyöpaikan välinen kirjallinen määräaikainen sopimus osaamisen hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että opiskelija on työsuhteessa koulutussopimustyöpaikkaan

näyttö = toiminta, jossa opiskelija osoittaa käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon tai osaamisen

omaehtoinen opiskelu = koulutusta, jonka tuottaa ja jonka opiskelijavalinnasta päättää oppilaitos

opinnollistaminen = työpajalla tai muussa työvaltaisessa ympäristössä hankittavan osaamisen tunnistamista, vertaamista tutkinnon perusteisiin ja dokumentoimista

opintososiaaliset etuudet = etuudet ja palvelut, jotka mahdollistavat opiskelun tai tukevat sitä (esimerkiksi avustaja-palvelut, erityiset apuvälineet, päiväraha ja korvaus matkakustannuksista).

oppisopimuskoulutus = koulutus, joka järjestetään pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja joka perustuu kirjalliseen määräaikaiseen työ sopimukseen tai virkasuhteeseen

osaamisen osoittaminen = näyttö tai muu tapa, jolla opiskelija osoittaa ammatillisen tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon tai osaamisen

osaamispiste = ammatillisten tutkintojen, valmentavien koulutusten ja niiden osien mitoituspiste, joka kuvaa tutkinnon tai niiden osien laajuutta

tutkinnon perusteet = opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, joka koskee ammatillisia tutkintoja. Tutkinnon perusteissa kuvataan tutkinnossa vaadittava osaaminen ja sen arviointi.

tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa = opetus- ja kulttuuriministeriön hakemuksen perusteella myöntämä lupa ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen järjestämiseen

työllisyyden kuntakokeilu = työllisyyden kuntakokeilussa osa työttömistä työnhakijoista siirtyy oman kotikuntansa työllisyyspalvelujen asiakkaiksi. Pirkanmaalta kokeilussa on 22 kuntaa ja ne muodostavat yhdessä oman kokeilualueen. Työllisyyden kuntakokeilun kesto on 1.3.2021-30.6.2023.

työvoimakoulutus = koulutus, johon opiskelijat valitaan työ- ja elinkeinoviranomaisen toteaman koulutustarpeen perusteella

yrittäjän oppisopimus = koulutuksen järjestäjän ja yrittäjän välinen kirjallinen sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä yrittäjän omassa yrityksessä

Oppaan rakentamisessa on hyödynnetty Opetushallituksen, Opetus- ja kulttuuriministeriön, TE-palvelujen, KELA:n ja oppilaitosten sivustoja sekä Parasta osaamista ja Ennakoi-va ohjaus työelämässä -hankkeissa tuotettuja materiaaleja.

Ammatillisen koulutuksen minisanaston lähteenä käytetty Opetus- ja kulttuuriministeriön reformisanastoa (2017), <https://minedu.fi>.

Tämä opas on laadittu avuksi aikuiselle, joka pohtii hakeutumista ammatillisiin opintoihin. Ammatillinen koulutus on yksilöllinen ja ketterä tapa kehittää omaa osaamista – voit suorittaa kokonaisia tutkintoja, yksittäisiä tutkinnon osia tai erilaisia pätevyyskysymyksiä ja sertifikaatteja. Opintojen alussa tunnistetaan aiempi osaaminen ja keskitytään hankkimaan puuttuvaa osaamista. Ammatillisessa koulutuksessa korostuu työelämän ja koulutuksen välinen yhteistyö.

Opas on laadittu pirkanmaalaisten ammatillisten oppilaitosten yhteistyönä osana TYRSKY – Työelämän rajapinta koulutuksen kehittämisen ytimessä -ESR-hanketta. Hankkeessa ovat mukana AhlmanEdu, SASKY koulutuskuntayhtymä, Tampereen Aikuiskoulutuskeskus TAKK, Tampereen seudun ammattiopisto Tredu, Valkeakosken ammattiopisto VAAO, Varalan Urheilupuisto sekä ammatilliset erityisoppilaitokset Aitoon koulutuskeskus, Kiipulan ammattiopisto ja Ammattiopisto Luovi.